

Sytuacja na rynku consumer finance

I kwartał 2023

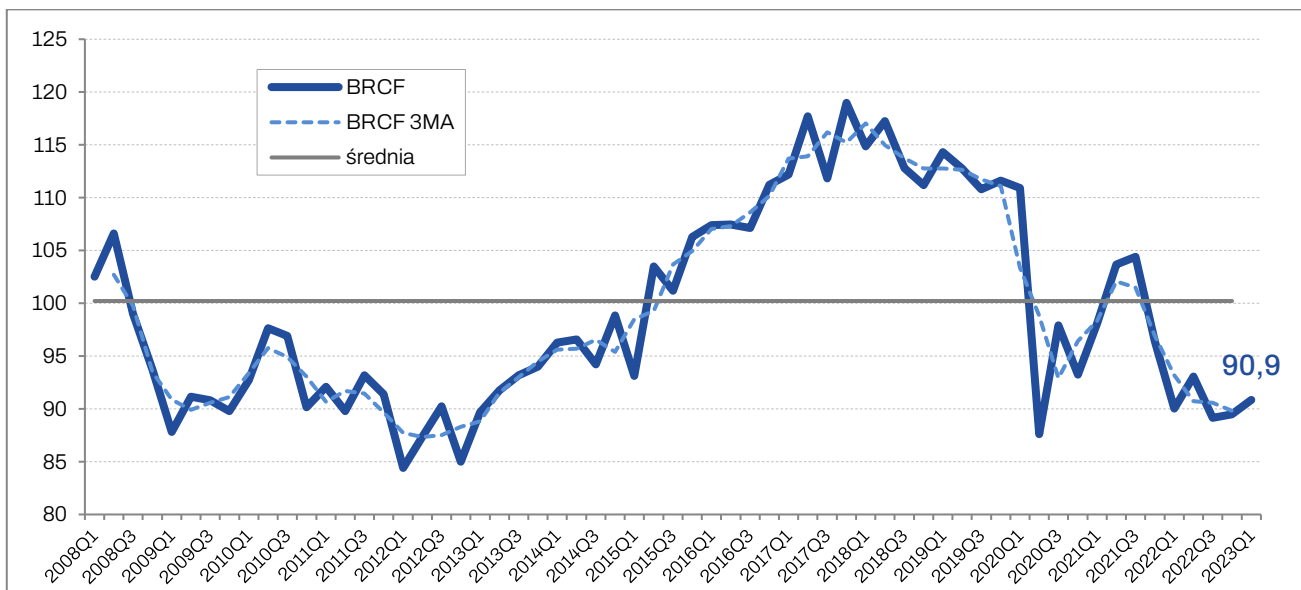
INFORMACJA SYGNALNA

Z | P | F

Związek
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce

BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE

Barometr Rynku Consumer Finance pozostaje na niskim poziomie, poniżej długookresowej średniej, jego wartość jest bliska dna z okresu kryzysu pandemicznego, choć w I kw. br. jego wartość nieznacznie wzrosła. Jednak wzrost jest na tyle niewielki, że nie jest to zmiana tendencji.

W I kwartale 2023 r. wartość Barometru Rynku Consumer Finance (BRCF) nieznacznie wzrosła do poziomu 90,9 pkt. (wzrost o 1,4 pkt. w porównaniu do poprzedniego badania). Jest to jednak nadal poziom zbliżony do dna z okresu pandemii COVID-19 (87,6 pkt.). Koniunktura na rynku consumer finance jest więc nadal bardzo słaba, a po oczyszczeniu z wahań krótkookresowych jest w trendzie spadkowym. Obecny, lekki wzrost jest na tyle niewielki, że nie można mówić o zmianie tendencji. Dodatkowo, bliżej nam już nawet do historycznego minimum niż do wartości progowej 100 pkt. Najniższe wskazanie BRCF – 84,4 pkt. – zanotowano 10 lat temu i obecna wartość jest większa od historycznego minimum już tylko o 6,6 pkt.

Pogorszyły się wskazania w obszarze poważnych wydatków, lepiej oceniamy sytuację dochodową i gospodarke. Ubywa skrajnych pesymistów, ale z perspektywy historycznej nastroje są bardzo słabe.

Pierwszy kwartał br. przyniósł znaczący ubytek pesymistów odnośnie do przyszłej sytuacji gospodarczej. Ok. 65% gospodarstw domowych oczekuje pogorszenia ogólnej sytuacji ekonomicznej Polski w następnych 12 miesiącach. Przed kwartałem było to aż 78%, przed rokiem co prawda też ok. 65%, ale w szczycie pandemii nawet 80%. Zaskakujący jest tak gwałtowny ubytek pesymistów, jednak w tym zakresie mimo wszystko sytuacja jest niepewna. Po przeprowadzeniu badania GUS opublikował bardzo słabe dane dotyczące produktu krajowego brutto w IV kwartale ubiegłego roku. Dane wskazują że od II kwartału PKB jest w trendzie spadkowym i zmniejszył się już o 4 proc. Pozytywne oczekiwania co do przyszłej sytuacji gospodarczej mogą więc ponownie ulec korekcie. Na ten jednak moment, wspomniany wyżej ubytek pesymistów pozytywnie wpływa na barometr BRCF. Zmalały również obawy przed bezrobociem. Około 60% respondentów oczekuje wzrostu bezrobocia, poprzednio

było to 75%, a przed rokiem 59%. Oceny otoczenia makroekonomicznego w I kwartale 2023 roku przyczyniły się do lekkiego wzrostu BRCF. Jednak nastroje w tym zakresie nadal są na niskim poziomie i przyczyniają się do niskiego poziomu barometru.

Mimo pesymistycznych ocen całej gospodarki gospodarstwa domowe relatywnie dobrze oceniają zbilansowanie swojego własnego budżetu w bieżącym kwartale. Ok. 48% respondentów deklaruje, że ma nadwyżkę i jest w stanie oszczędzać z bieżących dochodów (poprzednio 44,5%, przed rokiem 41,4%). Jeżeli chodzi o prognozy sytuacji finansowej gospodarstw domowych, to ubyło tych przewidujących pogorszenie – obecnie jest ich ok. 53%, wobec 62% poprzednio i 53% przed rokiem. Nieco większy odsetek respondentów oczekuje bezproblemowej obsługi zobowiązań – obecnie jest ich ok. 48%, przed kwartałem i przed rokiem było to ok. 46%.

Łącznie obszar sytuacji finansowej i zdolności kredytowej wpłynął w kierunku lekkiej poprawy barometru w bieżącym badaniu, choć oceny w tym zakresie są pesymistyczne w porównaniu do długookresowej średniej.

W bieżącym badaniu lekko pogorszyła się składowa barometru związana z poważnymi wydatkami finansowanymi z kredytu.

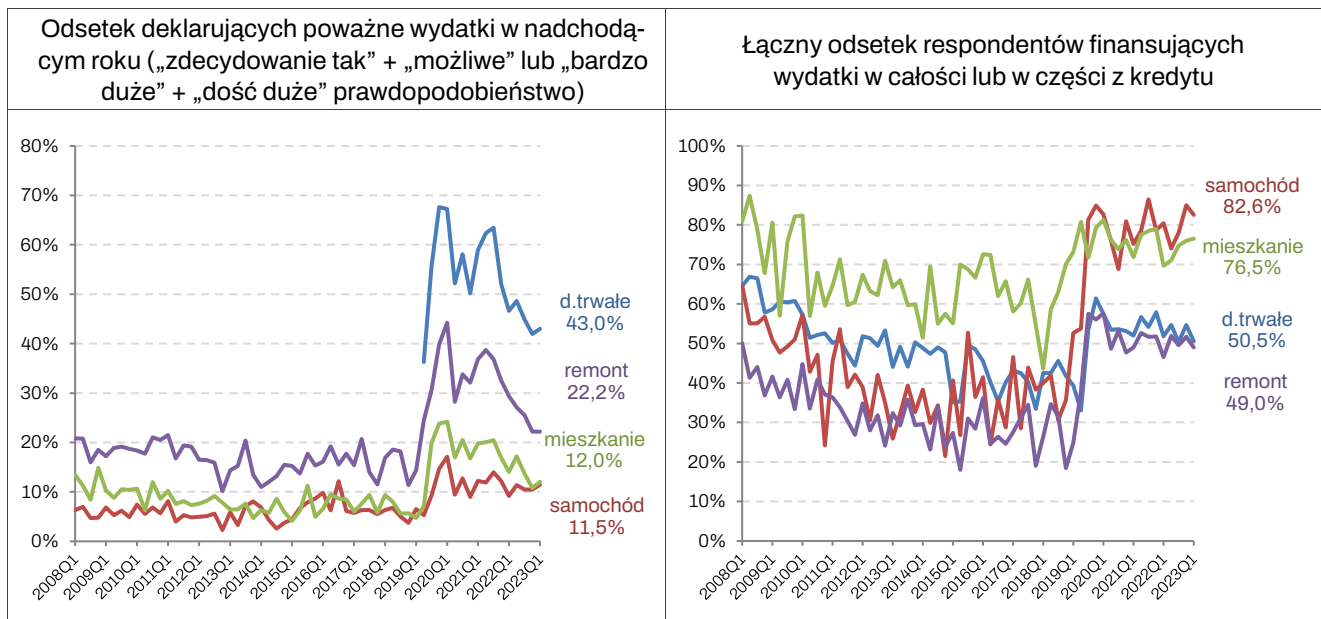
Podsumowując, nastroje konsumentów na rynku consumer finance są w silnym trendzie spadkowym, a perspektywy nie są optymistyczne. Według wszelkich oczekiwań wysoka inflacja utrzyma się na dłużej, a dane w zakresie PKB wskazują na to, że recesja jest już w Polsce. Nadchodzi stagflacja. Obecna lekka poprawa barometru nie wskazuje na przełamanie trendu. Dodatkowo władze gospodarcze w pewnym sensie uprawiają „nagonkę” na sektor finansowy i wprowadzają rozwiązania, które mocno obciążą sektor finansowy i wpłyną na sytuację na rynku „consumer finance”.

Składowe Barometru Rynku Consumer Finance

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	I'22	IV'22	VII'22	X'22	I'23	I'23 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Otoczenie makroekonomiczne											
Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza	% saldo*	-23,6	-40,0	-48,9	-52,8	-56,6	-38,8	17,8	1,2	-15,2	3,4
Bezrobocie w kraju – prognoza (odwrócona skala)	% saldo*	-23,0	-36,8	-30,9	-38,5	-51,5	-38,4	13,1	-1,6	-15,4	-2,5
Wydatki i skłonność do korzystania z kredytu											
Prognoza zakupu dóbr trwałego użytkowania	% planujących wydatki	59,1	46,6	48,6	44,9	41,9	43,0	1,1	-3,6	-16,1	-1,9
Sposób finansowania planowanych wydatków na dobra trwałego użytkowania	% korzystających z kredytu	55,8	51,8	54,7	50,4	54,7	50,5	-4,1	-1,3	-5,3	-1,4
Prognoza zakupu samochodu	% planujących wydatki	12,6	9,2	11,4	10,5	10,5	11,5	1,0	2,3	-1,1	0,0
Sposób sfinansowania wydatków na zakup samochodu	% korzystających z kredytu	78,7	80,5	74,1	78,0	85,0	82,6	-2,4	2,1	3,9	2,8
Prognoza wydatków na remont domu/mieszkania	% planujących wydatki	35,7	29,4	27,1	25,5	22,2	22,2	0,0	-7,2	-13,5	-1,7
Sposób sfinansowania wydatków na remont domu/mieszkania	% korzystających z kredytu	52,7	46,6	52,0	49,6	51,7	49,0	-2,7	2,5	-3,6	-1,0
Sytuacja finansowa, zdolność kredytowa											
Zmiana sytuacji finansowej – prognoza	% saldo*	-14,4	-25,3	-26,5	-34,8	-35,7	-24,3	11,4	1,0	-9,9	0,7
Stan portfeli gospodarstw domowych	% z nadwyżką bieżącą	39,7	41,4	47,1	50,5	44,5	47,8	3,3	6,5	8,1	0,2
Prognoza obsługi zobowiązań	% bezproblemowo	55,9	45,6	51,9	47,0	46,2	48,0	1,8	2,4	-7,9	-1,3
Barometr Rynku Consumer Finance (BRCF)	pkt.	100,2	90,0	93,0	89,1	89,5	90,9	1,4	0,8	-9,1	-0,7

* saldo = optymiści – pesymiści

POWAŻNE WYDATKI I ICH FINANSOWANIE

W bieżącym badaniu skłonność do ponoszenia wydatków w najbliższym roku dla większości analizowanych grup dóbr, tj. wydatków na dobra trwałego użytku, na zakup samochodu i na zakup lub budowę mieszkania lub domu lekko „drgnęła” w górę. Mimo to, z wyjątkiem skłonności do wydatków na zakup samochodu, te grupy są w średnioterminowym trendzie spadkowym.

W bieżącym badaniu 43% respondentów deklaruje, że poniesie w najbliższym roku wydatki na dobra trwałe (w tym 7,1% „zdecydowanie tak”, a 35,9% „możliwe”). W poprzednim badaniu deklarowało tak 42%, a przed rokiem 46,6%. Skłonność do ponoszenia wydatków na dobra trwałe, mimo lekkiego wzrostu w bieżącym badaniu, jest niższa niż przed rokiem, tj. o 3,6 p.p. i jest w trendzie spadkowym. W połowie 2021 r. ponad 63% respondentów planowało wydatki na dobra trwałe, a przed pandemią nawet ponad 67%.

Spośród gospodarstw domowych deklarujących poniesienie wydatków na dobra trwałe 38,4% wskazuje na ich wzrost (wobec 39,6% w poprzednim badaniu i 42% przed rokiem) i choć w bieżącym badaniu odsetek ten spadł, to nadal jest wyższy od długookresowej średniej. Odsetek oczekujących zmniejszenia wydatków wyniósł ok. 22% (ok. 24% w poprzednim badaniu i ok. 17,5% przed rokiem).

Skłonność do finansowania wydatków związanych z zakupami dóbr trwałych z kredytu spadła i dodatkowo ten obszar jest w średnioterminowym trendzie spadkowym. Obecnie 50,5% badanych deklaruje chęć sięgnięcia w części lub w całości po kredyt przy zakupie dóbr trwałych (wobec ok. 55% poprzednio i ok. 52% przed rokiem), w tym odsetek respondentów planujących w całości z kredytu finansować te wydatki wyniósł ok. 17,5% (15% poprzednio i ok. 15% przed rokiem), a częściowe

finansowanie kredytem zadeklarowało 33% (40% poprzednio i 37% przed rokiem).

W bieżącym badaniu oceny w zakresie oczekiwanych w najbliższych 12 miesiącach wydatków na zakup samochodu poprawiły się. Odsetek respondentów wskazujących na bardzo duże lub dość duże prawdopodobieństwo zakupu samochodu wynosi obecnie 11,5% (10,5% w poprzednim badaniu i 9,2% przed rokiem). Z drugiej strony odsetek respondentów, którzy oceniają to prawdopodobieństwo jako „zdecydowanie żadne”, zmniejszył się do 66,5% (67,3% poprzednio i 67,1% przed rokiem). Warto zauważyć, że nastroje w zakresie zakupu samochodu przed kryzysem pandemicznym były bardzo optymistyczne w porównaniu do lat wcześniejszych (zaraz przed kryzysem takie wydatki deklarowało ok. 17% respondentów), ale nawet po spadku w trakcie kumulacji pandemii do dziś są wyższe od długookresowej średniej. Obecnie, od kilku kwartałów odsetek skłonnych do zakupu samochodu oscyluje w przedziale 10,5–11,5% i widać lekką tendencję rosnącą.

Obecnie 82,6% gospodarstw domowych przy zakupie samochodu skorzystałoby z kredytu (wobec 85% poprzednio i 80,5% przed rokiem). Mimo spadku w bieżącym badaniu skłonność ta utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. Biorąc pod uwagę zarówno popyt, jak i skłonność do korzystania z kredytu, koniunktura na rynku consumer finance w segmencie samochodów jest relatywnie dobra.

Prawdopodobieństwo zakupu lub budowy domu lub mieszkania w najbliższych 12 miesiącach lekko się zwiększyło. Obecnie 12% gospodarstw domowych uważa, że wydatki na zakup mieszkania są w ich przypadku prawdopodobne, tj. wskazali wariant „możliwe” lub „zdecydowanie tak” (przed kwartałem było to 10,8% i 14% przed

rokiem). Przy czym dominuje odsetek umiarkowanych optymistów (wariant „możliwe”) – ok. 9%. Respondenci zdecydowani na zakup mieszkania stanowili 2,9% (wobec 3,1% poprzednio i 3,4% przed rokiem). Podobnie jak w przypadku wydatków na zakup samochodu skłonność do inwestycji mieszkaniowych przed kryzysem była relatywnie wysoka w porównaniu do lat wcześniejszych i nawet po spadku w trakcie kumulacji pandemii była wyższa od długookresowej średniej, ale widoczna jest wyraźna średnioterminowa tendencja spadkowa. Na początku 2020 r. ponad 24% respondentów deklaroowało możliwość inwestycji mieszkaniowej. Teraz jest ich o połowę mniej.

Odsetek gospodarstw domowych planujących przynajmniej częściowe sfinansowanie zakupu mieszkania kredytem wyniósł 76,5% (wobec 76% przed w kwartałem i 69,6% przed rokiem). Odsetek ten nieco wzrósł, ale jest niższy niż przed pandemią (kiedy to sięgał nawet 81%).

W przypadku dużych wydatków remontowych lub podnoszących standard domu lub mieszkania w najbliższych 12 miesiącach zanotowano stagnację. Oceny są nadal jednak wyższe od długookresowej średniej. Obecnie 22,2% respondentów ocenia prawdopodobieństwo poniesienia wydatków remontowych jako bardzo lub dość duże (podobnie jak w poprzednim badaniu i ok. 29,4% przed rokiem). W zakresie wydatków remontowych obserwujemy wyraźny trend spadkowy. Wystarczy przypomnieć, że przed kryzysem ponad 44% respondentów deklaroowało wydatki na remont mieszkania.

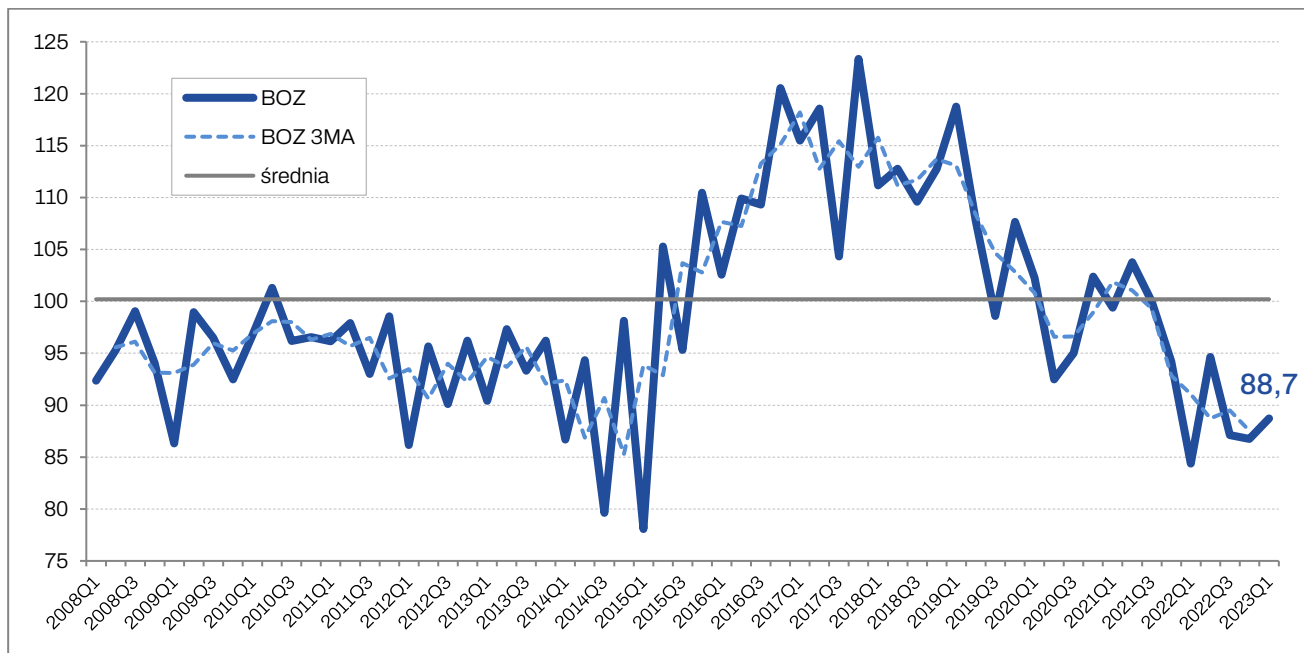
Skłonność do finansowania wydatków remontowych w całości lub części z kredytu wyniosła 49% (wobec 51,7% w poprzednim kwartale i 46,6% przed rokiem).

Łącznie czynniki w obszarze poważnych wydatków w bieżącym badaniu oddziaływały w kierunku spadku wartości BRCF.

OBSŁUGA ZOBOWIĄZAŃ

Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) lekko wzrósł do poziomu 88,7 pkt.

Wartość BOZ jest w obszarach pesymistycznych, poniżej 100 punktów i jest w trendzie spadkowym.

Wartość Barometru obsługi zobowiązań (BOZ) w I kwartale 2023 roku lekko wzrosła do 88,7 pkt., w porównaniu do 86,8 pkt. w poprzednim kwartale i 84,4 pkt. przed rokiem. Mimo tej lekkiej poprawy jego wartość jest nadal zbliżona do pandemicznego dołka, a trend, tj. wskaźnik po oczyszczeniu z wahań krótkookresowych (szereg wygładzony), jest spadkowy.

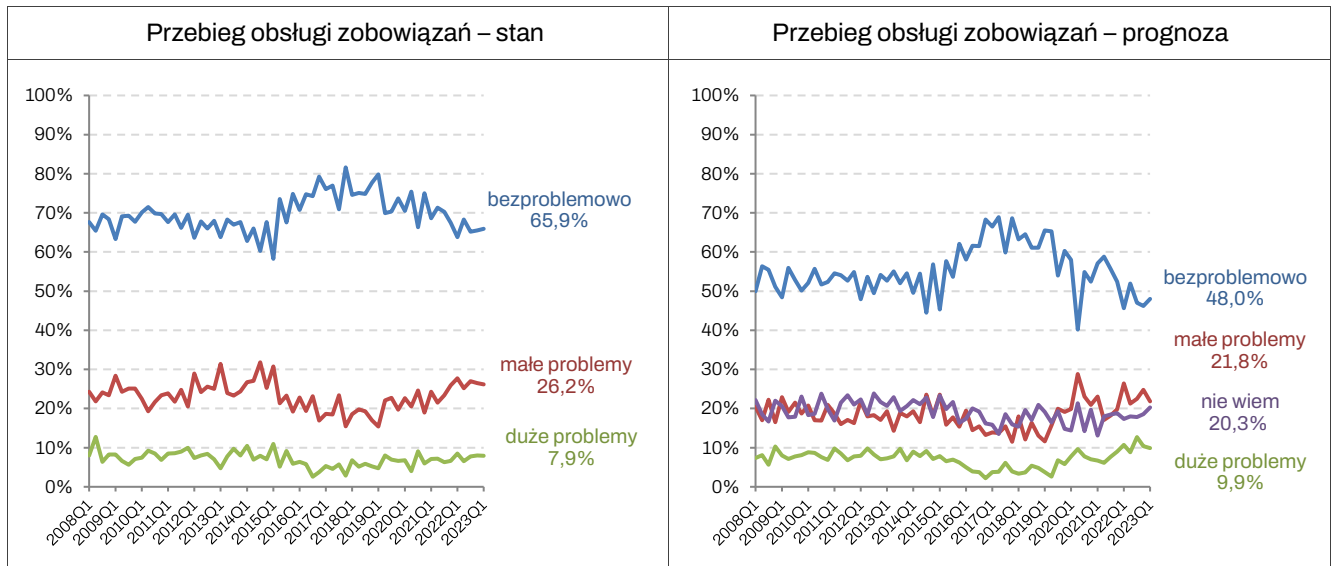
Barometr dotyczy wszelkich zobowiązań, oprócz spłaty kredytów i pożyczek, również np. cyklicznych płatności związanych z usługami. Rosnące ceny gazu, energii, czynszów powodują najprawdopodobniej stopniowe powstawanie problemów z wywiązywaniem się z drobnych regularnych płatności. Problemy nie objęły jeszcze obsługi zobowiązań w instytucjach finansowych w świetle danych KNF. Jakość obsługi kredytów konsumpcyjnych w sektorze bankowym według danych KNF w zeszłym roku poprawiała się, odsetek kredytów z utratą wartości (udział kredytów zagrożonych, faza 3) wyniósł na koniec 2022 r. 8,6%, wobec 9,4% na koniec 2021 r.

W przypadku bieżącej obsługi zobowiązań nadal dominują gospodarstwa domowe, które obsługują je bezproblemowo – jest ich obecnie ok. 66%, w porównaniu z 65,5% przed kwartałem i ok. 64% przed rokiem. Jest to też podobny odsetek do tego, który odnotowano na początku kryzysu pandemicznego – ok. 66%). Dla porównania, na początku 2019 r. bezproblemową obsługę

zobowiązań deklarowało blisko 80% respondentów. Grupa respondentów deklarujących obecnie małe problemy wynosi 26,2% (wobec 26,5% poprzednio), z kolei respondenci, którzy przy bieżącej obsłudze zobowiązań deklarują „duże problemy”, stanowią obecnie 7,9% (8% poprzednio i 8,5% przed rokiem), w tym 0,7% respondentów deklaruje opóźnienia w obsłudze zobowiązań ponad 6 miesięcy. Jakość obsługi bieżących zobowiązań w bieżącym badaniu lekko poprawiła się, choć jest gorsza o długookresowej średniej.

W przypadku prognozy terminowości obsługi zobowiązań w najbliższych 12 miesiącach również dominuje grupa gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań, jednak jest ich zawsze mniej niż w ocenach obecnego stanu. Obecnie jest to 48%, przed kwartałem ok. 46,2%, a przed rokiem 45,6%. Mimo poprawy w bieżącym badaniu przewidywania co do bezproblemowej przyszłej obsługi wciąż są niższe od historycznej średniej. Na przełomie 2018 i 2019 r. problemowa obsługa sięgała nawet ok. 69%.

Ubyło respondentów deklarujących małe problemy – jest ich obecnie 21,8%, wobec 24,8% w poprzednim badaniu i 26,4% przed rokiem. Grupa gospodarstw domowych spodziewających się dużych problemów z obsługą zobowiązań liczy obecnie 9,9%, wobec 10,4% poprzednio i 10,7% przed rokiem.

Składowe Barometru Obsługi Zobowiązań

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	VII'21	X'21	I'22	IV'22	VII'22	VII'22 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Bieżąca obsługa zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	70,1	63,8	68,3	65,2	65,5	65,9	0,4	2,1	-4,2	-0,8
2. z małymi problemami	%		27,7	25,2	27,0	26,5	26,2	-0,3	-1,5		0,3
3. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty nie przekracza 6 miesięcy	%		6,5	4,8	5,2	6,1	7,2	1,1	0,7		0,8
4. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty przekracza 6 miesięcy	%		2,0	1,7	2,6	1,9	0,7	-1,2	-1,3		-0,3
3+4. z dużymi problemami	%		8,5	6,5	7,8	8,0	7,9	-0,1	-0,6		0,5
Prognoza obsługi zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	55,9	45,6	51,9	47,0	46,2	48,0	1,8	2,4	-7,9	-1,3
2. z nie wielkimi problemami	%		26,4	21,3	22,5	24,8	21,8	-3,0	-4,6		0,2
3. z dużymi problemami	%		8,8	6,9	9,4	8,6	7,8	-0,8	-1,0		0,3
4. zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		1,9	1,9	3,3	1,8	2,1				
5. nie wiem	%		17,3	18,0	17,8	18,6	20,3	1,7	3,0		0,8
3+4. z dużymi problemami lub zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		10,7	8,8	12,7	10,4	9,9	-0,5	-0,8		0,4
Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ)	pkt.	100	84,4	94,6	87,1	86,8	88,7	2,0	4,3	-11,3	-2,0